

Chytrák Šáma – Motův syn. Václav Pěnička, *1. 10. 1926, Peredily

Motův syn Šáma byl asi o dva roky mladší než já. V době vpádu Němců na Volyň mu tedy bylo 13 let. Když Němci začali pronásledovat a vraždit Židy, rodina se rozdělila a každý se střídavě skrýval v okruhu svých známých. Šáma vyrůstal v české vesnici, tak perfektně mluvil česky. U nás, Klíglových v Novokrajevě, pobýval tak asi každý pátý týden, ale zde ho v okolí všichni znali, tak se musel skrývat. Nejvhodnější to pro něho bylo v Mirotíně u Kazilovských, protože ho ve vsi neznali, na Žida moc nevypadal, Kazilovští o něm tvrdili, že je z příbuzenstva a nikdo o tom nepochyboval. Pro jeho mládí od něj nikdo žádné doklady nevyžadoval.

Když byl u nás, tak přespával ve stodole. Ve slámě měl udělaný takový pelech tak, aby viděl škvírou mezi prkny do dvora. V případě nějakého nebezpečí mohl druhou stranou ze stodoly utéci. Byla tam uvolněna dvě prkna, která se dala odsunout a pak dát do původní polohy. Když jsem neměl nic na práci, tak jsem se Šámou v jeho pelechu kecal dlouhé hodiny. Tam jsem mu také nosil jídlo a pití.

Jednou mi Šáma vyprávěl, jak doběhl tetičku Kazilovskou. Teta mu prý málo sladila kafe. Vždy mu nasypala do hrníčku jenom jednu lžičku cukru a cukřenku odnesla do kredence. (Cukr byl za nacistické okupace velkou vzácností.). On ji říkal, „tetičko stačí jenom půl lžičky, nebo raději žádný cukr, já sladké nerad“. Tetička mu tedy dávala půl lžičky cukru a přestala odnášet cukřenku do kredence. Když ale byla obrácená ke stolu zády, tak si Šáma hodil do kávy další dvě nebo tři lžičky cukru. Chytráček!

Tak Šáma přežil nacistickou okupaci a dočkal se příchodu Sovětů. Odešel do města Rovna a kdo ví s kým se tam sčuchnul. Za několik dnů se vrátil a šel si k Jasanským pro krávu, kterou jim dal Šámův otec s tím, že když někdo z rodiny okupaci přežije, tak si krávu vezme. Kráva měla malou užitkovost, málo dojila, ale pan Jasanský se ji nemohl zbavit, protože musel počítat s tím, že si pro ní jednou někdo přijde. Šáma si pro krávu přišel navečer. Pan Jasanský mu řekl, že si krávu může hned vzít, ale teď na noc by s ní nikam neměl chodit. Mohl by mu ji někdo vzít a co horší i jemu ublížit. Šáma tedy u nich přenocoval a po snídani mu pan Jasanský řekl, že má krávu nakrmenou a vyčištěnou a může si ji odvést. „Dobře strejčku a kolik mi dáte peněz?“ „O jakých penězích to Šámo mluvíš?“ „No, vy jste tu krávu dva roky užíval, tak mi za to musíte dát nějaké peníze.“ „Šámo, ta kráva nedala tolik mléka, aby to stálo za to krmení, kdyby byla moje, tak jsem se ji dávno zbavil. Když už mluvíš o užitku, rok jsme se starali o tvého nemocného otce. Tebe naše vesnice dva roky ukrývala a živila. Jaký užitek by z toho vesnice měla, kdyby se to Němci dověděli? Přemýšlel jsi někdy o tom, že by tady vyvraždili každou druhou rodinu za ukrývání Židů? Ty se opravdu cítíš poškozovaný?“ Šáma si krávu odvedl a nikdy se již v Novokrajevě neukázal. Kdyby chtěl jet s volyňskými do Čech, tak by to určitě novokrajevští zařídili. Jaké byly jeho další osudy nikdo z novokrajevských rodáků neví. Proběhly fámy, že se dostal do Izraele. Jiné tvrdily, že ho zavraždili banderovci. Moc se vychloubal s tím, že je Žid, kterému se podařilo přežít nacistickou okupaci. Inu „chytráček“, jak byl mazaný, tak byl prý zase hloupý.